

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Canones Mobiles de duratione Vitæ, & Forma Mortis.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

bilitas, & Tremor: *Juveni* Humores Biliosi, & Sanguis Ferridior; *Seni* Humores Phlegmatici, & Melancholici, & Sanguis Frigidior: *Juveni* Venus in promptu; *Seni* tardior: *Juveni* Succus Corporis magis Roscidi; *Seni* magis Crudi, & Aquei: *Juveni* Spiritus Multus, & Turgescens; *Seni* Paucus, & Jejunus: *Juveni* Spiritus Densus & Viridis; *Seni* Acris, & Rarus: *Juveni* Sensus Vivaces, & Integri; *Seni* Hebetiores, & Deficientes: *Juveni* Dentes Robusti, & Integri; *Seni* Debiles, Atrox, & Decidui: *Juveni* Pili colorati; *Seni* cuiuscunque fuerint Coloris, Cani: *Juveni* Coma; *Seni* Calvities: *Juveni* Pulsus Grandior, & Incitator; *Seni* Obscurior, & Tardior: *Juveni* Morbi magis Acuti, & Curabiles; *Seni* magis Chronici & Curatu Difficiles: *Juveni* Vulnere citius coalescentia; *Seni* tardius: *Juveni* Genæ florentes (colore; *Seni* aut Pallide, aut Rubicundæ, atque Sanguine Spisso: *Juveni* minor Molestia ex Catarrhis; *Seni* major: *Neque scimus in qua proficiant Senes, (quoad corpus) nisi quandoque in Obesitate: Cuius Causa præsto est; quia Corpora Senum, nec bene perspirant, nec bene assimilant; Pinguedo autem nihil aliud est, quam Exuberantia Alimentis, alia id, quod excernitur, aut perfecte assimilatur. Etiam in quibusdam Senibus in Edacitate proficiunt, propter Acidos Humores, licet Senes digerant minus. Ac universa, quæ jam diximus, Medici quasi Feriantes, referunt ad Caloris Naturalis, & Humoris Radicalis Diminutionem, quæ Res nihil sunt ad Usus: Illud certum, Siccitatem in deorsu Atatis, Frigiditatem præcedere; Atque Corpus cum sint in Statu, & Ac me Caloris ad Siccitatem declinare, Frigiditatem autem postea sequi.*

3. *Iam vero oriam de Affectibus Animi videntur. Equidem meminimus, cum Adolevens essem Pictavi in Gallia, me consuevisse familiariter cum Gallo quodam, hevene Ingeniosissimo, sed paululum Loquaci; qui postea in virum Eminentissimum evasit, Ille in Moris Senum invehere solitus est, atque dicere, si daretur conspici Animos Senum, quem admodum ceruntur Corpora, non minores apparerentur in eisdem Deformitates: Quinetiam Ingenio suo indulgens, contendebat Vitiâ Animorum in Senibus, Vitiis Corporum esse quodammodo Consentientia, & Parallela. Pro Ariditate Cutis substruebat Impudentiam: Pro Duritie Viscerum Immisericordiam: Pro Lippitudine Oculorum, Oculum Malum, & Invidiam: Pro Immersione Oculorum, & Curvacione Corporis versus Terram, Atheismum; (Neque enim cælum, inquit, respiciunt, ut prius:) Pro Tremore Membrotum, Vacillationem Decretorum, & fluxam Inconstantiam: Pro Inflexione Digitorum, tanquam ad Prehensionem Rapacitatem & Avaritiam: Pro Labascentia Genuum, Timiditatem: Pro Rugis, Calliditatem, & Obliquitatem: & alia quæ non occurrunt. Sed ut ferri simus; *Juveni* adest Pudor, & Verecundi; *Seni* paululum obduruit: *Juveni* Benignitas, & Misericordia; *Seni* occalluit: *Juveni* Simulatio laudabilis: *Seni* Invidia maligna: *Juveni* Inclinatio ad Religionem, & Devotionem, ob Ferorem, & inexperientiam Mali, *Seni* Defervescencia in pietate, ob Charitatis Teporem & diuinam Conversationem inter Mala, nec non ob bre-*

dendi difficultatem: Juveni Valde velle, *Seni* Moderatio: *Juveni* Levitas quadam, & Mobilitas, *Seni* Gravitas major, & Constantia: *Juveni* Liberalitas, & Beneficentia, & Philanthropia, *Seni* Avaritia, & Sibi sapere, & consulere: *Juveni* Confidentia, & bene sperare, *Seni* Diffidentia, & plurima habere pro suspectis: *Juveni* Facilitas, & Obsequium, *Seni* Morositas, & Fastidium: *Juveni* Sinceritas, & Animus Apertus, *Seni* Cautio, & animus Tectus: *Juveni* Magna appetere, *Seni* Neccessaria curare: *Juveni* Præsentibus Rebus favere, *Seni* Anteaacta potiora habere: *Juveni* Superiores revereri, *Seni* Censura in illos uti: & complura alia, quæ ad Mores potius pertinent, quam ad Inquisitionem præsentem: At tamen quemadmodum in Corpore, ita in Animo, in nonnulla proficiunt Senes, nisi fuerint admodum Emeriti, Nempe, ut cum ad Excogitandum minus sint prompti, Judicio tamen valeant, & Tutiora, & Saniora, quam Speciosiora malint: Etiam, in Gurrulitatem proficiunt, & Ostentationem, Frustrum enim Sermonis petunt, cum Rebus minus valeant; ut non absurde Thithonum in Cicadam versum fuisse, Poëtæ fingant.

C A N O N E S

Mobiles de duratione Vitæ, & Forma Mortis.

C A N O N I

Non sit Consumptio, nisi quod deperditum sit de Corpore, transmigret in Corpus aliud.

EXPLICATIO.

Nullus est Rerum Intersus: Itaque quod absumitur, aut evolat in Aerem; aut recipitur in Corpus aliquod Adjacens: Quare videmus Araneam, aut Muscam, aut Formicam, in Eleatro, Monumento plus quam Regio, sepultas, æternizari, cum tamen sint Res Tenebræ, & Dissipabiles. Verum non adest Aer, in quem aliquid evolet, atque Substantiam Electri est tam Heterogenea, ut nihil ex illis recipiat. Simile etiam fore arbitramur; misso Ligno, aut Radice, aut ejusmodi in Argentum Vivum. At Cera, & Mel, & Gummi, habent similem Operationem, sed ex Parte tantum.

C A N O N II.

Nest omni Tangibili Spiritus, Corpore crassiore obiectus, & obsessus, Atque ex eo Originem habet Consumptio & Dissolutio.

EXPLICATIO.

Nullum Corpus nobis notum, hic in Superiore Parte Terræ, Spiritus vacat, sive per Attenuationem, & Concoctionem Caloris Cælestium, sive alias. Neque enim Cava Rerum Tangibilem Vacuum recipiunt; sed aut Aerem, aut Spiritum Rei proprium. Spiritus autem ille (de quo loquimur) non est Virtus aliqua, aut Energia, aut Entelechia, aut Nuga, sed plane Corpus Tenue, Invisibile, attamen Locatum, Dimentum, Reale: Neque rursus Spiritus ille Aer est, (quemadmodum nec Succus Uvæ est Aqua) sed Corpus Tenue, cognatum Aëri, at multum ab eo diversum: Partes autem Rei Crassiores (cum sint Naturæ Pigre, nec admodum Mobilis) per periodos longas duraturæ forent: sed Spiritus ille est, qui turbat, & illas

illas fodiat, & subruit, atque Humidum Corporis, & quicquid digerere potest, in novum Spiritum deprædatur; deinde tam Spiritus Corporis præexistens, quam noviter Factus, simulensim evolant. Id optime ostenditur, in Diminutione Ponderis, Corporum Arefactorum per Perspirationem. Neque enim quicquid emittitur, erat Spiritus, quando ponderaverat; neque non Spiritus, quando evolaverat.

CANON. III.

Spiritus Emisus desecat; detentus, & moliens intus, aut colliguatur; aut putrefacitur; aut vivificatur.

EXPLICATIO.

Quatuor sunt Processus Spiritus; Ad Arefactionem; ad Colligationem; ad Putrefactionem; ad Generationem Corporum. Arefactio non est Opus proprium Spiritus, sed Partium crassiorum post emissum Spiritum: tum enim illæ se contrahunt, partim per fugam Vacui, partim per unionem Homogeneorum: Ut liquet in omnibus, quæ arescunt per Ætatem; Et in siccoribus Corporibus, quæ desiccantur per Ignem ut Lateribus, Carbonibus, Panibus. Colligatio est merum Opus Spirituum. Neque fit nisi Calore excitentur; tum enim Spiritus se dilatantes, neque tamen exeuntes, se insinuant, & perfundunt inter Partes crassiores; Eaque ipsas reddunt Molles, & Fusiles, ut in Metallis, & Cera. Etenim Metalla, & alia Tenacia, apta sunt ad cohibendum Spiritum, ne excitatus evolet. Putrefactio est Opus Mixtum, Spiritus, & Partium Crassiorum: Etenim Spiritus (qui Partes rei continebat, & frænabat) partim emissio, partim languescente, omnia solvuntur, & redeunt in Heterogeneas suas, sive (si placet) Elementa sua, Quod Spiritus inerat Rei, congregatur ad se, (unde Putrefacta incipiunt esse gravis Odoris.) Oleosa ad se, (unde Putrefacta habent nonnihil Lavoris & Inæctuositatis.) Aquea itidem ad se, Facies ad se (unde fit Confusio illa in Putrefactis.) At Generatio, sive Vivificatio, est Opus itidem Mixtum Spiritus, & Partium crassiorum, sed longe alio modo: Spiritus enim totaliter detinetur, sed tumet, & movetur localiter, Partes autem Crassiores non solvuntur, sed sequuntur Motum Spiritus, atque ab eo, quasi distillantur, & extruduntur in varias Figuras, unde fit illa Generatio, & Organizatio; Itaque semper fit Vivificatio in Materia Tenaci, & Lenta, atque etiam Sequaci, & Molli, ut simul & Spiritus fiat Detentio, atque etiam Cessio lenis Partium, pro ut eas effingit Spiritus, Atque hoc cernitur in Materia, omnium tam Vegetabilium, quam Animalium, sive generentur ex Putrefactione, sive ex Spermate: In his enim omnibus, manifestissime cernitur esse Materia, difficilis ad Abrumpendum, facilis ad Cedendum.

CANON IV.

In omnibus Animatis duo sunt Genera Spirituum, Spiritus Mortuales quales insunt Inanimatis, & Superadditus Spiritus vitalis.

EXPLICATIO.

Iam ante dictum est, an Longevitatem procurandam, debere considerari Corpus Humanum, primo ut Inanimatum, & Inalimentatum, Secundo, ut Animatum, & Alimentatum: Nam Prior Consideratio dat Leges de Consumptione, Secunda

de Reparatione. Itaque nosse debemus, inesse Humanis Caribus, Ossibus, Membranis, Organis, denique Partibus singulis, dum vivunt, in Substantia earum perfusos, tales Spiritus, quales insunt in huiusmodi Rebus, Carne, Osse, Membrana, & cæteris, Separatis, & Mortuis, quales etiam manent in Cadavere: At Spiritus Vitalis, tametsi eos regat, & quendam habeat cum illis Consensum, longe alius est ab ipsis: Integralis, & per se Constans. Sunt autem duo Discrimina præcipua, inter Spiritus Mortuales, & Spiritus Vitales, Alterum, quod Spiritus Mortuales, minime sibi continentur, sed sunt tanquam abscessi, & circumdanti Corpore crassiore, quod eos interceptit, quemadmodum Aer permixtus est in Nive, aut Spuma. At Spiritus Vitalis omni sibi continuatur, per quosdam Canales, per quos perveniat, nec totaliter interceptitur. Atque hic Spiritus, etiam duplex est, Alter Ramosus tantum, permeans per parvos Ductus, & tanquam Lineas: alter habet etiam Cellam, ut non tantum sibi continuatur, sed etiam congregetur in Spatio aliquo cavo, in bene magna Quantitate, pro Analogia Corporis, atque in illa Cella est Fons Revolverum, qui inde diducantur. Ea Cella præcipue est in Ventriculis Cerebri, qui in Animalibus magis Ignobilibus augusti sunt, adeo ut videantur Spiritus per univertum Corpus fusi, potius quam Cellati: Ut cernere est, in Serpentinibus, Anguillis, Muscis, quorum singulæ Portiones abscessæ moventur diu: Etiam Aves diutius Capitibus avulsis subsistant, quoniam parva habeant Capita, & parvas Cellas: At Animalia Nobiliora Ventriculos eos habent ampliores: Et maxime omnium Homo. Alterum Discrimen inter Spiritus est, quod Spiritus vitalis nonnullam habeat Incensionem, atque sit tanquam Aura Composita ex Flamma, & Aere, quemadmodum Succus Animalium habeant & Oleum, & Aquam. At illa Incensio peculiare præbet Motus, & Facultates, Etenim & Fumus Inflammabilis, etiam ante Flammam conceptam, Calidus est; Tenuis, Mobilis, Et tamen alia Res est, postquam facta sit Flamma, At Incensio Spirituum Vitalium, multis partibus lenior est, quem mollissima Flamma ex Spiritu Vini, aut alias, Atque insuper mixta est ex magna parte, cum Substantia Aerea, ut sit & Flammea, & Aerea Natura Mysterium.

CANON V.

Actiones Naturales sunt propriae Partium singularum, sed Spiritus vitalis eas excitat, & acuit.

EXPLICATIO.

Actiones sive Functiones, quæ sunt in singulis Membris, Naturam ipsorum Membrorum sequuntur, (Attractio, Retentio, Digestio, Assimilatio, Separatio, Excretio, Perspiratio, etiam Sensus ipse) pro Proprietate Organorum singularum, (Stomachi, Iecoris, Cordis, Splenis, Felle, Cerebri, Oculi, Auris, & cæterorum.) Neque tamen ulla, ex ipsis Actionibus, unquam actuata foret, nisi ex vigore & præsentia Spiritus vitalis, & Caloris ejus. Quemadmodum nec Ferrum aliud Ferrum attracturum foret, nisi excitaretur à Magnete: Neque Ovum unquam fecundum foret, nisi Substantia Fœmelle actuata fuisset ab Inu Maris.

CANON

CANON VI.

Spiritus Mortuales Aëri proxime consubstantiales sunt, *Spiritus vitales* magis accedunt ad Substantiam Flammæ.

EXPLICATIO.

Explicatio Canonis quarti præcedentis, est etiam Declaratio Canonis præsentis; Verum insuper hinc fit, ut quæcunque sint *Pinguis*, & *Oleosa*, diu maneat in Esse suo; Neque enim *Aër* illa multum vellicat, neque illa etiam ipsa cum *Aëre* conjungi multum desiderant. Illud autem profus vanum est, quod *Flamma* sit *Aër Accensus*, cum *Flamma* & *Aër*, non minus Heterogenea sint, quam *Oleum* & *Aqua*. Quod vero dicitur in *Canone*, quod *Spiritus Vitales* magis accedant ad *Substantiam Flammæ*; Illud intelligendum est, quod magis hoc faciant, quam *Spiritus Mortuales*; non quod magis sint *lammæ*, quam *Aëri*.

CANON VII.

Spiritus Desideria duo sunt; Unum se *Multiplacandi*; Alterum *Excundi*, & se *Congregandi* cum suis *Connaturalibus*.

EXPLICATIO.

Intelligitur *Canon* de *Spiritibus Mortualibus*; Etenim quoad *Desiderium secundum*, *Spiritus Vitalis* Exitum à Corpore suo maxime exhorret; neque enim invenit *Connaturalia* hic in Proximo. Ruit forte in Occursum Rei *Desiderabilis*, ad Extrema Corporis sui; sed *Egressum*, ut dictum est, fugit; Verum de *Spiritibus Mortualibus*, utrunque *Desiderium* tenet. Quod ad primum enim attinet, *Omnis Spiritus inter crassiora locatus, non feliciter habitat*; Itaque cum *Simile sui* non inveniatur, eo magis *Simile sui* creat, & facit, in tali Solitudine positus; & strenue laborat, ut se multiplicet, & *Volatile Crassiorum* deprædetur, ut augeatur suo *Quanto*. Quod vero ad secundum, *Desiderium Evolandi*, & se in *Aërem* recipiendi; Certum est omnia *Tenuia*, (quæ semper sunt *Mobilia*) ad sui similia in proximo libenter ferri; ut *Bulla Aquæ* fertur ad *Bullam*, *Flamma* ad *Flammam*; At multo magis hoc fit, in *Evolutione Spiritus* in *Aërem* ambientem; quia non fertur ad *Particulam* sui similem; sed etiam tanquam ad *Globum Connaturalium* suorum. At illud interim notandum, quod *Exitus*, & *Evolutio Spiritus*, in *Aërem*, est duplicata *Actio*; partim ex *Appetitu Spiritus*, partim ex *Appetitu Aëris*, *Aër* enim communis tanquam *Res* indigens est, atque omnia avidè attripit; *Spiritus*, *Odores*, *Radios*, *Sonos*, & alia.

CANON VIII.

Spiritus detentus, si alium *Spiritum* gignendi *Copiam* non habeat, etiam *Crassiora* intenerat.

EXPLICATIO.

Generatio novi *Spiritus* non fit nisi super ea, quæ sunt in *Gradu* ad *Spiritum*, propiore: qualia sunt *Humida*. Itaque si *Partes Crassiores* (inter quas versatur *Spiritus*) sunt in *Gradu* remotiore, licet *Spiritus* eas conficere non possit, tamen (quod potest) eas labefaciat, & emollit, & fundit, ut cum *Quantum* suum augere non possit, tamen habitat laxius, & inter ea degat, quæ sunt magis *Amica*. Iste autem *Aphorismus*, ad *Finem* nostrum, admodum utilis est; quia innuit ad *Intenerationem Partium* *Obstinatarum*, per *Detentionem Spiritus*.

CANON IX.

Inteneratio Partium *Duriorum* bene procedit, cum *Spiritus* nec evolet, nec generet.

EXPLICATIO.

Iste *Canon* solvit *Nodum* & *Difficultatem* in *Operatione Intenerandi*, per *Detentionem Spiritus*: Si enim *Spiritus* non emissus deprædetur omnia intus, nil fit *Lucri* ad *Intenerationem Partium*, in *Esse* suo; sed potius solvuntur illa, & corumpuntur. Itaque una cum *Detentione* refrigerari debent *Spiritus*, & alstringi, ne sint nimis *Activi*.

CANON X.

Calor Spiritus, ad *Viriditatem* *Corporis*, debet esse *Robustus*, non *Acris*.

EXPLICATIO.

Etiam iste *Canon* pertinet ad solvendum *Nodum* supradictum, sed longe latius patet; Describit enim, qualis debeat esse *Temperamenti Calor* in *Corpore* ad *Longævitatē*; Hoc vero utile est, si *Spiritus* detineantur, si non; Utrunque enim talis debet esse *Calor Spirituum*, ut vertat se potius in *Dura*, quam deprædetur *Mollia*; Alterum enim desiccet, alterum intenerat. Quin etiam, eadem *Res* valet ad *Alimentationem* bene perficiendam; talis enim *Calor* optime excitat *Facultatem Assimilandi*, atque una optime præparat *Materiam* ad *Assimilandum*. *Proprietates* autem huiusmodi *Caloris*; tales esse debent; Primo ut *Tardus* sit, nec *Subito* calefaciat; Secundo, ut non sit admodum *Intensus*, sed *Mediocris*; Tertio, ut sit *Aequalis*, non *Incompositus*, scilicet se *Intendens*, & *Remittens*; Quarto, ut si inveniatur *Calor* iste, quod ei resistat, non facile suffocetur, aut langueat. *Subtilis* admodum hæc *Operatio*; sed cum sit ex *Utilissimis*, non deserenda est. Nos vero in *Remediis* (quæ ad indendum *Spiritibus* *Calorem Robustum*, siue eum, quem vocamus *Fabrilē*, non *Prædatorium*, propoluimus) huic *Rei* aliqua ex *Parte* satisfacimus.

CANON XI.

Spirituum Densatio in substantia sua, valet ad *Longævitatē*.

EXPLICATIO.

Subordinatus est *Canon* ad *Præcedentem*; Etenim *Spiritus Densior* suscipit omnes illas quatuor *Caloris Proprietates*, quas diximus. *Modi* autem *Densationis*, in *Prima* ex decem *Operationibus* habentur.

CANON XII.

Spiritus in *Magna Copia* & magis festinat ad *Exitum*, & magis deprædatur, quam in *Exigua*.

EXPLICATIO.

Clarus est per se *Canon* iste, cum *Quantum* ipsium regulariter augeat *Virtutem*; Atque cernere est in *Flammis*, quod quanto fuerint majores, tanto & erumpant fortius, & absument celerius. Itaque nimia *Copia*, aut *Turgescencia Spiritus*, profus nocet *Longævitati*; Neque amplior est optanda *Copia Spirituum*, quam quæ *Munus Vitæ*, & bonæ *Reparationis* *Ministerio* sufficiat.

CANON XIII.

Spiritus equaliter perfusus, minus festinat ad *exitum*, & minus deprædatur, quam *impariter locatus*.

EXPLICATIO.

Non solum *Copia Spirituum* secundum *Totum*, *Durationi* *Rerum* obest, sed etiam

Bb

eadem

eadem *Copia*, minus refracta, similiter obest. Itaque quo magis fuerit *Spiritus comminutus*, & per Minima infusus, eo deprædatur minus. *Dissolutio* enim incipit à Parte, ubi *Spiritus* est laxior; Itaque & *Exercitatio*, & *Fricationes*, Longævitati multum conferunt. *Agitatio* enim optime comminuit, & commiscet Res per Minima.

CANON XIV.

Motus *Spiritus* Inordinatus, & *Subsuperioris* magis properat ad Exitum, & magis deprædatur, quam *Constans*, & *Æqualis*.

EXPLICATIO.

In *Inanimatis* tenet iste Canon certo; *Inæqualitas* enim *Dissolutionis Mater*; In *Animatis* vero (quia non solum spectatur *Consumptio*, sed *Reparatio*: *Reparatio* autem procedit per *Rerum Appetitus*: *Appetitus* rursus acuitur per *Varietatem*) non tenet rigide; sed eousque tamen recipiendus est, ut *Varietas* ista potius sit *Alternatio*, quam *Confusio*, & tanquam constans in Inconstantia.

CANON XV.

Spiritus in Corpore *Compagis solide*, detinetur licet invitus.

EXPLICATIO.

Omnia *Solutionem Continuitatis* suæ exhorrent; attamen pro *Modo Densitatis*, aut *Tenuitatis* suæ. Etenim, quo Corpora sunt magis *Tenuia*, eo in minores, & angustiores *Meatus* se compelli patiuntur: Itaque *Aqua* subintrabit *Meatum*, quem non subintrabit *Pulvis*; *Aer* etiam, quem non subintrabit *Aqua*; *Quin Flamma*, & *Spiritus*, quem non subintrabit *Aer*. Veruntamen est huiusce rei aliquis *Terminus*; Neque enim *Spiritus* in tantum *Desiderio exeundi* laborat, ut patiatur se discontinuari nimis, & in nimis arctos *Poros*, aut *Meatus* agi; Itaque si *Spiritus* *Corpore Duro*, aut etiam *Pulvisoso*, & *Tenaci*, (quod non facile dividitur) circumdetur, plane constringitur, & tanquam *in carceratur*, & *Appetitum exeundi* posthabet; Quare videmus *Metalla*, & *Lapides* longo *Ævo* egere, ut exeat *Spiritus*; nisi aut *Spiritus* *Ignem* excitetur, aut *Partes crassiores* *Aquis Corrodentibus*, & *Fortibus* disjungantur. Similis est *Ratio Tenacium*, qualia sunt *Gummi*, nisi quod leniore *Calore* solvantur. Itaque *Succi Corporis Duri*, *Cutis Constricta*, & similia, (quæ procurantur ab *Alimentorum Siccitate*, & *Exercitatione*, & *Aëris Frigore*) utilia sunt ad *Longævitatem*; quia *Claustra* circundant *Spiritus* arctæ, ne exeat.

CANON XVI.

In *Oleosis*, & *Pinguibus* detinetur *Spiritus* libenter, licet non sint *Tenacia*.

EXPLICATIO.

Spiritus, si nec à *Corporis* circundati *Antipathia* irritetur, nec à *Corporis* nimia *Similitudine* pascatur, nec à *Corpore Externo* sollicitetur, aut provocetur, non tumultuatur multum ad *Exeundum*: Quæ omnia *Oleosis* defunt; Nam nec tam *Spiritus infesta* sunt, quam *Dura*; nec tam *Propinqua*, quam *Aquea*; nec cum *Aëre ambiente* bene consentiunt.

CANON XVII.

Evolatio *cita* *Humoris Aquei*, conservat diutius *Oleosum* in *Elle* suo.

EXPLICATIO.

Diximus *Aquea*, utpote *Aëri* *confubstantialia*, citius *evolare*, *Oleosa* tardius, ut cum *Aëre*

minus consentientia: At cum *Humidum* utrunque plerisque *Corporibus* insit, evenit ut *Aqueum* veluti *prodat Oleosum*: Nam illud sensim exiens, hoc etiam asportat. Itaque nil magis juvat ad *Corporum Conservationem*, quam *Siccatio Lenis*, quæ *Humorem Aqueum* expirare faciat, nec *oleosum* sollicitet, tum enim *Oleosum* fruitur *Natura* sua; Neque hoc spectat ad *inhibendam Putredinem*, (licet etiam & illud sequatur) sed ad *conservandam Viriditatem*. Hinc fit ut *Fricationes molles*, & *Exercitationes Moderata*, ad *Perpirationem* potius quam ad *Sudorem*, Longævitati plurimum conferant.

CANON XVIII.

Aer exclusus confert ad Longævitatē, si alia *Incommodis* caveas.

EXPLICATIO.

Diximus paulo ante, *Evolutionem Spiritus* esse *Actionem duplicatam*, ex *Appetitu Spiritus*, & *Aëris*. Quare si alteratollatur, haud parum proficitur; Id quod ex *Inunctionibus* præcipue expectari debet. Attamen hoc sequuntur varia *Incommoda*; quibus quomodo subveniat, in *Operatione* secunda ex decem, annotavimus.

CANON XIX.

Spiritus *Juveniles* *Senili* *Corpori* inditi, *Naturam* *compendio* retrovertere possunt.

EXPLICATIO.

Natura *Spiritus* est quasi *Rota* *suprema*, quæ alias *Rotas* in *Corpore Humano* circumaggit. Itaque illa in *Intentione* Longævitatē, prima poni debet. Huc accedit, quod *facilior*, & magis *expedita* *Via* patet ad alterandos *Spiritus*, quam *ad alia*. Etenim duplex est *Operatio* super *Spiritus*; Altera per *Alimenta*, quæ est *Tarda*, & tanquam per *Circuitum*; Altera (& illa *Gemina*) quæ est *Subita*, & *Spiritus* *recta* petit. Nempe per *Vapores*, Aut per *Affectus*.

CANON XX.

Succi *Corporis subauri*, & *rosæ*, faciunt ad Longævitatē.

EXPLICATIO.

Ratio *perspicua* est, cum antea posuerimus *Dura* & *Oleosa*, sive *Rosæ*, ægrus *dissipari*. Illud tamen interest (sicut etiam in *Operatione* Decima notavimus) quod *Succus Subauri* minus *dissipabilis* est, sed est simul minus *Reparabilis*. Itaque *Commodum* cum *Incommodo* *conjunctum* est: Neque possit propterea aliquod *Magnale* per hoc præstari; At *Succus Rosæ* utrique *Rei* *laetificat*: Itaque diligentius huic *incumbendum*.

CANON XXI.

Quicquid *Tenuitate* penetrat, neque tamen *Acrimonia* rodit, gignit *Succos Rosæ*.

EXPLICATIO.

Canon iste magis *difficilis* est *Practica*, quam *Intellectu*: Manifestum est enim, quicquid bene penetrat, sed tamen cum *Stimulo*: aut *Dente*, (qualia sunt omnia *Acrida* & *Acida*) relinquetur, ubiqueque transit, *Vestigium* nonnullum *Siccitatis*, & *Divulsionis*, ut *Succos* *induret*, *Partes* *convellat*: At contra, quæ penetrant *meta Tenuitate*, tanquam *furtim*, & *insinuative*, absque *violentiis*, *irrotare*, & *irrigare* in *transitu*. De his in *Operationibus* quarta, & septima, haud pauca *descriplimus*.

CANON XXII.

A Similatio optime fit cessante omni *Motulo-
cali.*

EXPLICATIO.

Hunc Canonem in *Commentatione ad Operatio-
nem octavam*, satis explicavimus.

CANON XXIII.

A Limentatio per Exterius, aut saltem non per
Stomachum, Longævitati utilissima, si fieri
possit.

EXPLICATIO.

Videmus omnia, quæ per *Nutritionem* pera-
guntur, fieri per longas Ambages, quæ vero
per *Amplexus similitum*, (ut fit in *Infusionibus*) non
longam requirere Moram: Itaque utilissima foret
Alimentatio per Exterius, atque eo magis, quod
decidua sint *Facultates Concoctionum* sub *Sen-
ectute*. Quamobrem si possint esse *Nutritiones* aliæ
Auxiliares, per *Balneationes*, *Unctiones*, aut etiam
per *Clysteria*, *Coniuncta* possint proficere, quæ *Sim-
gula* minus valeant.

CANON XXIV.

Ubi *Concoctio* debilis est ad *Extrusionem Ali-
menti*, ibi *Exteriora* confortari debent ad *Evo-
cationem Alimenti*.

EXPLICATIO.

Non est hoc, quod in isto *Canone* proponitur,
eadem *Res* cum *Præcedente*; Aliud enim
est, si *Alimentum Exterius* introtrahatur, aliud, si
Alimentum Interius extrahatur; At in hoc con-
currunt, quod *Debilitati Concoctionum Interio-
rum*, alia *Via* subveniant.

CANON XXV.

Omnis subita *Renovatio* Corporis fit, aut per
Spiritus; aut per *Malacificationes*.

EXPLICATIO.

Duo sunt in *Corpore*, *Spiritus* & *Partes*; Ad
utrunque, longa *Via* pervenitur per *Nutritio-
nem*, At *Via* breves ad *Spiritus* per *Vapores* & *Affe-
ctus*; & ad *Partes*, per *Malacificationes*. Illud au-
tem paulo attentius notandum, quod nullo modo
confundimus *Alimentationem* per *Exterius*, cum
Malacificatione; neque enim *Intentio* est *Malacifi-
cationis*, ut nutriat *Partes*; sed tantum ut eas reddat
magis idoneas ad nutriendum.

CANON XXVI.

Malacissatio fit, per *Consustantialia*, *Impri-
mentia*, & *Occludentia*.

EXPLICATIO.

Manifesta *Ratio* est; quod *Consustantialia*
proprie malacilent; *Impriementia* deducant;
Occludentia retineant, & *Perpirationem*, quæ est
Motus Malacificationis oppositus, cohibeant. Ita-
que (ut in *Operatione Nona* descripsimus) *Malacifi-
cissatio* simul bene fieri non potest, sed per *Se-
riem*, & *Ordinem*. Primum excludendo *Liquorem*,
per *Spissamenta*: quia extranea & crassa *Infusio* non
bene coagmentet *Corpus*; subtile debet esse, & ex
Vaporis genere, quod intrat. Secundo *Intenerando*,
per *Consensum Consustantialium*: *Corpora* enim
ad *Tactum* eorum, quæ valde consentiunt, se ape-
riunt, & *Potos* laxant. Tertio, *Impriementia Vehicu-
la* sunt, & non nihil *Consustantialia* inculcant; &
Mixtura leniter *Astringentium*, *Perpirationem* in-
terim paululum cohibet. At sequitur quarto loco
Magna illa Astrictio & Clausura per *Emplastratio-
nem*; & postea gradatim per *Inunctionem*; donec

Malacum vertatur in *Solidum*, ut suo loco di-
ximus.

CANON XXVII.

Crebra *Renovatio Reparabilium*, irrigat etiam
minus Reparabilia.

EXPLICATIO.

Diximus in *Aditu ipso Historie* hujus, Eam
esse *Viam Mortis*, quod magis *Reparabilia*,
in consortio minus *Reparabilium* intereant; ut to-
tis viribus, in *Reparatione* huiusmodi *Partium* mi-
nus *Reparabilium*, sit exudandum; Itaque admo-
niti *Aristotelis* *Observatione de Plantis*, quod sci-
licet, *Novitas morum Truncum ipsum in transitu
reficiat*; similem *Rationem* fore arbitrati sumus,
si sæpe reparentur *Carnes*, & *Sanguis* in *Corpore*
Humano; ut inde ipsa *Ossa*, & *Membrana*, & reli-
qua, quæ *Natura* minus sunt *Reparabilia*, partim
per *Transitum* alacrem *Succorum*, partim per *Ve-
stitum* illum novum *Carnium* & *Sanguinis* *Recen-
tiorum*, irrigentur, & renoventur.

CANON XXVIII.

Refrigeratio, quæ non transit per *Stomachum*,
utilis ad *Longævitatem*.

EXPLICATIO.

Ratio præsto est, quia cum *Refrigeratio* non
Temperata, sed *Potens* (præsertim *Sanguinis*)
ad *vitam Longam* sit præcipue necessaria; omnino
hoc non fieri possit per *intus*, quantum opus est,
absque *Destructione Stomachi & Viscerum*.

CANON XXIX.

Complicatio illa, quod tam *Consumptio*, quam
Reparatio, sint *Caloris Opera*; maximum est
Obstaculum ad *Longævitatem*.

EXPLICATIO.

Destruuntur fere omnia *Magna Opera à Na-
turis Complicatis*; cum quod alia *Ratione* ju-
vet, alia noceat; Atque hic librato *Judicio*, & sagaci
Practica opus est: Id nos, quantum res permittit,
& in præsentia occurrit, fecimus; Separando *Calo-
res Benignos à Nocivis*; & ea, quæ ad utrunque fa-
ciunt.

CANON XXX.

Cratio *Morborum* temporariis eget *Medici-
nis*; at *Longævitas vita* expectanda est à *Diatæ*,
EXPLICATIO.

Quæ ex *Accidente* superveniunt, sublatis *Cau-
sis* desinunt; At *Cursus Natura* *Continuus*, in-
star *Fluvij* labentis, etiam *continua* indiget *Remi-
gatione*, aut *Velsificatione* in adversum: Itaque ope-
randum est, regulariter per *Diatas*. *Diatæ* autem
genere duplices sunt; *Diatæ Statæ*, quæ certis tem-
poribus; & *Diatæ Familiaris*, quæ in victu quo-
tidiano usurpari debet: Potentiores autem sunt,
Diatæ Statæ, id est, *Series Remediorum* ad *Tem-
pus*: Etenim quæ tanta *Virtute* pollent, ut naturam
retrovertete valeant, fortiora sunt plerunque, &
magis subito alterantia, quam quæ familiariter in
Usum recipituro possint. Atque in *Remediis* no-
stris *Intentionalibus*, tres tantum *Diatæ Statæ* repe-
riant; *Diatam Opiatam*; *Diatam Malacissantem*;
& *Diatam Emaciantem*, & *Renovantem*. At inter
ea, quæ ad *Diatam Familiarem*, & *Uictum* quoti-
dianum præscripta à nobis sunt, efficacissima
sunt hæc, quæ sequuntur; quæ etiam *validita-
tem Diatarum Statarum* fere æquant; *Nitrum*, &
Subordinata ad Nitrum; *Regimen Affectuum*, &
Sturdiorum Genus; *Refrigeria*, quæ non transeunt

per *Stomachum*; *Potus Rescidantes*; *Perpersio Sanguinis cum Materia Firmiore*, ut *Margaritis*, *Lignis*, *Inunctiones debite*, ad cõhibendum *Aerem*, & *Detentionem Spirituum*; *Calefactoria per Exterius*, tempore *Assimilationis post somnum*; *Cautio de iis*, quæ incendunt *Spiritum*, induntque ei *Calorem acrem*, ut de *Vinis*, & *Aromatibus*; & *Vsus Moderatus*, & *Tempestivus eorum*, quæ indunt *Spiritibus Calorem Robustum*, ut *Croci*, *Nasturtii*, *Allii*, *Enule*, *Opiatorum Compositorum*.

CANON XXXI.

Spiritus vivus Interitum patitur immediate, *Scum destituitur aut Motu*; aut *Refrigerio*; aut *Alimento*.

EXPLICATIO.

Sunt hæc scilicet illa tria, quæ superius vocavimus *Atriola Mortis*; *Suntque Passiones Spiritus propriae*, & *immediatae*. Etenim *Organa omnia partium Principalium* serviunt, ut hæc tria *Officia præstentur*: Et rursus, *Omnis Destructio Organorum*, quæ est *Lethifera*, eo rem deducit, ut unum, aut plura ex his tribus deficiant. Itaque alia omnia sunt *diversæ viæ ad Mortem*; sed in hæc desinunt. *Fabrica autem Partium Organum Spiritus est*; quemadmodum & ille, *Animæ rationalis*; quæ *Incorporea est & Divina*.

CANON XXXII.

Flamma Substantia Momentanea est: *Aer Fixa*; *Spiritus Vivi in Animalibus*, media est *Ratio*.

EXPLICATIO.

Res est hæc & altioris Indagationis, & *Longioris Explicationis*, quam faciat ad *Inquisitionem præsentem*. Sciendum interim *Flammam* continenter generari, & *extingui*; ut per *Successionem tantum continetur*. *Aer* autem *Corpus fixum est*, nec solvitur; licet enim *Aer* ex *Humido Aqueo Novum Aerem* gignat; tamen *vetus Aer nihilominus manet*; unde fit *Super-oneratio illa Aeris*; de quo diximus in *Titulo de Ventis*. At *Spiritus utriusque Naturæ particeps est*, & *Flammae*, & *Aeræ*; quemadmodum & *Fomites ejus sunt Oleum*, quod est *Homogeneum Flammæ*; & *Aer*, qui est *Homogeneus Aquæ*. *Spiritus enim non nutritur ex Oleoso Simplici*, neque ex *Aqueo Simplici*, sed ex utroque: atque licet nec *Aer cum Flamma*, nec *Oleum cum Aquæ* bene componantur, tamen satis conveniunt in *Misto*. Etiam, *Spiritus habet ex Aeræ faciles suas & delicatas Impressiones*, & *Receptiones*; *A Flamma* autem, *Nobiles suos*, & *Potentes Motus*, & *Activitates*. Similiter etiam *Duratio Spiritus Res composita est*, nec tam momentanea, quam *Flamma*, nec tamen tam fixa, quam *Aeris*; Atque eo magis non sequitur *rationes Flammæ*, quod *Flamma* etiam ipsa *extinguitur per Accidens*, nempe à *Contrariis*, & *Destruentibus circumfusis*; quam causam & necessitatem non habet pariter *Spiritus*. *Reparatur autem Spiritus ex Sanguine vivo*, & *Florido Arteriarum exilium*, quæ *insinuantur in Cerebrum*; Sed fit *Reparatio ista suo modo*, de quo nunc non est *Sermo*,

F I N I S.

FRAN-